
ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОМУ ЧИТАННЮ В ГІПЕРМЕДІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

УДК 378.147:811.1

Смуглякова М. К.

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова

Проаналізовані особливості та деякі ефективні шляхи використання гіпермедійних текстів і сучасних носіїв інформації у формуванні навичок іншомовного читання у гіпермедійному середовищі. У статті висвітлюються сучасні підходи до формування іншомовної комунікативної компетенції студентів ВНЗ за допомогою сучасних інформаційних технологій.

Ключові слова: навички читання, гіпермедійне середовище, гіпертекст, підказка, іншомовні, інформаційні технології.

Сьогодні певно не викликає заперечень той факт, що сучасні тенденції розвитку суспільства значною мірою пов'язані зі зміною методів та способів оперування інформацією. Це стосується як нових носіїв інформації та засобів її зчитування, так і розвитку комп'ютерних мереж, що змушує переглянути звичні уявлення про міжособистісний та загально суспільний інформаційний обмін.

Такі зміни вимагають коригування процесу викладання іноземних мов (ІМ) з метою більш якісної підготовки фахівців, у яких поряд із комунікативною та іншими компетенціями, повинна бути сформована і інформаційна, яка на сьогодні є не просто однією із загальних компетенцій, а невід'ємною складовою компетенції професійної. Крім того, читання і пошук інформації в мережі Інтернет визначаються як одна з цілей навчання ІМ відповідно до Типової програми викладання англійської мови для професійного спілкування [1, с.27].

Метою нашої статті є визначення загальних особливостей та деяких шляхів використання гіпермедійно організованих комп'ютерних матеріалів в навчанні іншомовного читання, як невід'ємного компонента навчання іноземним мовам.

Навчанню іншомовному читанню з використанням комп'ютерних технологій, в тому числі і гіпермедійних, присвячено значну кількість публікацій

(зокрема Кужель О.М., Шевченко С.І., CobbT. LittleL.J., MurphyPh., WarschauerM. та інших науковців) проте більшість з них фокусують свою увагу на специфічних аспектах процесу навчання читання, що по-перше, не дозволяє повністю розкрити проблему формування іншомовної комунікативної компетенції в читанні, а по-друге, залишає місце для узагальнення. Все це зумовлює актуальність нашої статті.

З технічної точки зору, гіпертекст являє собою комп'ютерну базу даних, що містить текстову інформацію. Така інформація організована у вигляді файлів і кожен файл поєднаний з одним або багатьма файлами за допомогою гіперпосилань. Гіпертекстові системи включають в себе також користувацький інтерфейс, який дозволяє здійснювати пошук, навігацію та відображати базу даних за допомогою засобів вводу-виведення (як наприклад, клавіатура, маніпулятор-"миша" або принтер) [4, р. 125]. На сьогодні одним з найбільш розповсюджених зразків гіпермедійної організації навчальної інформації є мережа Інтернет.

Навчання читання за допомогою мережі має певні особливості. Читання виступає як самостійний вид мовленнєвої діяльності в тому випадку, якщо ми читаємо з метою отримати інформацію з тексту. Не залежно від того, що є джерелом читання (друкований текст або Інтернет-сторінка), завдання навчання читання як самостійного виду мовленнєвої діяльності полягатиме в необхідності навчити здобувати інформацію з тексту в обсязі достатньому для розв'язання конкретної мовленнєвої задачі.

В той же час, читання в мережі Інтернет потребує сформованості у студентів специфічних вмінь роботи з гіпермедійним текстом та комп'ютерною програмою взагалі. Серед вмінь та навичок, що є нехарактерними для звичайних способів роботи в процесі оволодіння іноземною мовою, але необхідні для роботи з мережею Інтернет та у гіпермедійному середовищі варто виділити такі:

- вміння аналізувати та синтезувати значні об'єми інформації, поданої в різних медіа форматах;

– вміння шукати та критично відбирати необхідну інформацію, використовуючи при цьому такі специфічні засоби мережі Інтернет, як, наприклад, пошукові машини;

– вміння ефективно використовувати можливості гіпертекстової структури інформації, визначаючи значущі елементи, що можуть вказувати на наявність додаткових джерел. [3; 5].

Потребує уваги і той факт, що електронний дискурс має більш складну природу порівняно з усним, хоча на думку М.Варшауера це дозволяє певною мірою підвищувати мотивацію до навчання та дає змогу фокусуватись на розвитку певних навичок та вмінь необхідних для володіння іноземною мовою [6]. Працюючи в гіпермедійному середовищі, студент повинен вміти і бути готовим до того, щоб самостійно коригувати процес навчання, розробляючи індивідуальну стратегію у відповідності до власних потреб та можливостей. Нажаль подібні вміння у студентів часто відсутні.

Крім того, на відміну від традиційного тексту, який являє собою поєднання власне тексту та двовимірної графіки (такої як малюнки або таблиці), в мережі Інтернет та гіпермедійному середовищі текст поєднується з багатьма мультимедійними елементами, такими як піктограми, анімація, відео, аудіо, інтерактивні малюнки, карти, діаграми або таблиці. Багато розробників веб-сторінок використовують незвичні для друкованого тексту поєднання кольорів та шрифтів. Крім того, майже повністю відсутні будь-які стандарти оформлення Інтернет-сайтів [2; 3]. Мультимедійна природа гіпертексту більше не дозволяє визначати зображення, як такі, що відіграють лише допоміжну роль в процесі розуміння прочитаного. В гіпермедійному середовищі розуміння тексту включає в себе також розуміння цілеспрямованого використання кольорів; можливих дій значущих мультимедійних об'єктів, як то, наприклад, зміна вигляду малюнка в результаті наведення курсору миші, або спеціальних підказок, що вказують на гіперпосилання та комп'ютерну графіку [3].

Більш того, гіпермедійна структура навчальної комп'ютерної програми дозволяє організувати ефективний контроль діяльності студента, що включатиме крім усього іншого також фіксацію таких нюансів, як скажемо, що за підказки

були проглянуті студентом, скільки разів та протягом якого часу. І це лише один із варіантів залучення гіпер- та мультимедіа в процесі навчання іншомовного читання.

Підсумовуючи варто зазначити, що хоча застосування гіпертексту не є "чарівною паличкою", що здатна розв'язати проблему розуміння інформації і оперування нею, оскільки загальні особливості читання як виду мовленнєвої діяльності є дійсними незалежно від середовища в якому воно відбувається, все ж таки особливі властивості гіпертексту здатні якісно впливати на когнітивні процеси задіяні в процесі читання іноземною мовою та розуміння прочитаного, що може і повинне бути використане з метою формування і вдосконалення іншомовної комунікативної компетенції в читанні.

Список використаних джерел

1. Програма з англійської мови для професійного спілкування / Колектив авторів: *Г.Є. Бакаєва, І.І. Зуєнок, В.О. Іваніщева та ін.* - К. : Ленвіт, 2005. – 119с.
2. *Ciolek T.M.* The six quests for the electronic grail: current approaches to information quality in WWW resources [Електронний ресурс] // *Review Informatique et Statistique dans les Sciences Humaines (RISSH)*, 1-4, 1996 – P. 45-71. – Режим доступу: <http://www.ciolek.com/PAPERS/six-quests1996/html>.
3. *Leu Jr., D.J., Kinzer C.K., Coiro J., Cammack D.W.* Towards a theory of new literacies emerging from the Internet and other information and communication technologies [Електронний ресурс] // *Theoretical models and processes of reading / Eds. R.B. Ruddell, N.J. Unrau, - Newark, DE: International Reading Association, 2004.*–P.1570–1613 – Режим доступу: <http://www/reading.org/Library.html>.
4. *Rouet J.-F.* The skills of document use: from text comprehension to Web-based learning. – Mahwah, New Jersey: L. Erlbaum Associates, 2006. – xx, 227 p.
5. *Schmar-Dobler E.* Reading on the Internet: the link between literacy and technology[Електронний ресурс]. – 2003. – Режим доступу:http://www.readingonline.org/newliteracies/jaal/9-03_column/

6. Warschauer M., Whittaker P.F. The Internet for English teaching: guidelines for teachers[Электронный ресурс]. –The Internet TESL Journal. – October 1997 - Режим доступа: <http://www.iteslj.org>.

Smuglyakova M. K. Special Aspects of Teaching Reading in a Foreign Language in the Hypermedia Environments

Some special aspects and effective ways of using hypermedia texts and the latest information media in teaching reading skills in a foreign language in the hypermedia environments have been analyzed. Current approaches to teaching university students communicative competence with the help of modern information technology have been highlighted in this article.

Key words: reading skills, hypermedia environments, hypertext, prompts, foreign language, information technology.